Michael Haag

TEMPLARIUSZE

HISTORIA I MITY

Przekład
Patrycja Zarawska

Wydawnictwo Astra

Tytuł oryginału:
The Templars Histoty & Myth

Copyright © Michael Haag 2008

First published in 2008

Wszystkie prawa zastrzeżone. Poza uczciwym, osobistym korzystaniem w celu nauki, badań, analizy albo oceny, przewidzianym w Ustawie o Prawach Autorskich, Projektowych i Patentowych z 1988 r., żadna część tej publikacji nie może być reprodukowana, przechowywana w bazach danych ani transmitowana w żadnej postaci ani żadnymi środkami przekazu – elektronicznie, elektrycznie, chemicznie, mechanicznie, optycznie, przez fotokopie ani w żaden inny sposób – bez uprzedniej, pisemnej zgody właściciela praw autorskich.

© Copyright for the Polish edition by
Wydawnictwo Astra s.c.
Kraków 2017

Przekład:
Patrycja Zarawska

Przygotowanie edycji:
Jacek Małkowski

Redakcja:
Bartłomiej Szpojda

Projekt okładki:
Marcin Kośka

Skład i przygotowanie do druku:
Wydawnictwo Astra s.c.

Druk i oprawa:
Drukarnia Skleniarz

Wydanie I
Kraków 2017

ISBN 978-83-65280-33-6

Wydawnictwo Astra
31-026 Kraków
ul. Radziwiłłowska 26/2
tel. 12 292 07 30, 602 256 638

www.wydawnictwoastra.pl
www.facebook.com/WydawnictwoAstra
wydawnictwo@astra.krakow.pl

Prowadzimy sprzedaż wysyłkową
www.sklep.wydawnictwoastra.pl

Spis treści

Wprowadzenie / 15

1 Konteksty / 21

Świątynia Salomona / 23

Świątynia Salomona / 24
Święte początki Jerozolimy / 29
Ziemia Obiecana / 30
Miasto króla Dawida / 32
Arka Przymierza / 33
Klepisko na Syjonie / 34
Imperium Dawida i Salomona / 35
Salomon buduje Świątynię / 39
Król Tyru Hiram / 41
Wdowi syn / 45
Dom dla Bożego imienia / 48
Koniec Świątyni / 48

Nowe chrześcijańskie imperium / 50
Pielgrzymki do Ziemi Świętej / 51
Konstantyn i arianizm / 54
Bizantyjczycy, Persowie i dżihad / 57

Muzułmańskie podboje / 60
Od objawienia do dżihadu / 62
Problemy z historią islamu / 65
Islamski imperializm i rozkwit chrześcijańskich herezji / 70

Pierwsza krucjata / 77
Podziały i upadek Arabów / 79
Ryzykowne pielgrzymki / 82
Turecki najazd – Bizancjum apeluje do Zachodu / 86
Wezwanie papieża Urbana / 88
Podjęcie krzyża / 94
Pierwsza fala – wyprawa ludowa / 95
Druga fala – książęta prowadzą wojska na wschód / 99
Zdobycie Jerozolimy / 102

II Powstanie i rozwój zakonu 1099–1150 / 107

Pochodzenie templariuszy / 109
Królestwo Jerozolimskie / 111
Terytorium Outremer i jego muzułmańscy sąsiedzi / 112
Krzyżowcy a Bizancjum / 113
Groza i rzeź na drogach / 114
Zakon Ubogich Rycerzy Chrystusa i Świątyni Salomona / 117
Misja templariuszy na Zachodzie / 120
Wybawcy Wschodu i obrońcy całego chrześcijaństwa / 125

Druga krucjata / 134
Przyjaciele i sojusznicy muzułmanów / 135
Upadek Edessy / 137
Bernard zwołuje drugą krucjatę / 138
Rola templariuszy w krucjacie / 144
Klęska pod Damaszkiem / 146
Gorzki posmak / 148

III Potęga 1150–1291 / 151

Zamki krzyżowców / 153
Potęga sama w sobie / 156
Zamki templariuszy / 159

Bankierzy kupców / 164
Porty templariuszy i ich handel śródziemnomorski / 165
Sieć bankowa templariuszy / 168
Międzynarodowe usługi finansowe / 168
Niepewne relacje z królami / 171

Średniowieczna herezja / 173
Templariusze i katarzy / 174
Gnostycy / 176
Dualizm islamu / 178
Asasyni / 179
Templariusze i Starzec z Gór / 181

Saladyn i templariusze / 184
Egipskie kampanie Amalryka / 190
Relacje templariuszy z Królestwem Jerozolimskim / 192
Saladyn dochodzi do władzy / 194
Frakcje w Outremer / 199

U źródła Cresson / 201
Rogi Hittinu / 203
Saladyn zajmuje Jerozolimę / 210
Spojrzenie na Wzgórze Świątynne / 212

Wytrwanie / 214
Jerozolima ponownie / 218
Dojście do władzy mameluków / 223
Katastrofa pod Harbijją i siódma krucjata / 226
Plany templariuszy dotyczące obrony Ziemi Świętej / 230
Upadek Akki / 237
Ostatni templariusze na Wschodzie / 240

IV Upadek 1291–1314 / 243

Wygnanie z Ziemi Świętej / 245
Marzenia i nowa rzeczywistość / 246
Czekając na Mongołów / 248
Filip IV, najbardziej chrześcijański król / 250
Nowa krucjata papieża Klemensa, nowy zakon króla Filipa / 252
Ostatnie dni / 253

Proces / 256
Oskarżenia i zniesławienie / 258
Motywy kierujące królem / 260
Szpiedzy, tortury i zeznania / 262
Działania papieża / 264
Impas między papieżem a królem / 267
Papież wysłuchuje dziwnego zeznania templariuszy / 268
Tajemnica Chinon / 270
Pergamin z Chinon / 273
Templariusze zbierają siły / 275

Rozwiązanie zakonu / 276
Spalenie Jakuba de Molay / 279

V Podzwonne / 283

Pogrobowcy / 285
Przetrwanie szpitalników / 286
Templariusze w Wielkiej Brytanii / 288
Hiszpania – Zakon Rycerzy z Montesy / 290
Zakon Chrystusa w Portugalii / 291
Archiwa templariuszy / 294

Teorie spiskowe / 297
Natychmiastowa reakcja / 298
Romantyka templariuszy / 299
Templariusze i czarownictwo / 302
Świątynia Salomona i wolnomularze / 305
Oświecenie i tajemnica / 307
Wolnomularze i templariusze /309
Zemsta Jakuba de Molay / 313
Szkocka historia rycerzy templariuszy / 316
Templariusze odkrywają Amerykę / 319
Nowy porządek świata / 322
Czaszka i Kości / 328
Templariusze po wsze czasy / 332

VI Miejsca / 335

Outremer / 337
Izrael / 338
Jerozolima: Stare Miasto / 338

Wzgórze Świątynne /342
Akka / 350

Syria / 352
Tortosa (Tartus) / 353
Safita (Chastel Blanc) / 355
Krak des Chevaliers /357
Ruad (Arwad) / 359

Europa / 360
Francja / 361
Paryż – Temple / 361

Hiszpania / 365
Segowia – kościół Vera Cruz / 365
Ponferrada – zamek templariuszy / 366

Portugalia / 367
Tomar / 368
Almourol / 371

Wielka Brytania / 372
Londyn – Temple Church / 373
Cressing Temple w hrabstwie Essex / 377
Kaplica Rosslyn w Szkocji / 378

VII Templaryzm / 383

Narodzeni ponownie / 385
Powstanie literackiego fenomenu templariuszy / 386
Powieści o templariuszach / 389
Templariusze w filmach / 400

Templariusze w telewizji / 406
Templariusze na scenie muzycznej / 407
Templariusze w grach / 408

Bibliografia / 410
Historia templariuszy / 410
Średniowieczne pielgrzymki / 412
Historia wypraw krzyżowych / 412
Zamki krzyżowców / 413
Jerozolima i Wzgórze Świątynne / 413
Historia Bliskiego Wschodu / 414
Miejsca związane z templariuszami w Wielkiej Brytanii / 415
Święty Graal / 415
Katarzy, dualizm i inne herezje / 415
Wolnomularstwo / 416
Alternatywne historie / 417

Strony internetowe / 419
Badania naukowe nad historią starożytności i średniowiecza / 419
Templariusze / 421
Jerozolima / 423
Arka Przymierza / 424
Święty Graal / 424
Gnostycyzm, kataryzm i okultyzm / 424
Wolnomularstwo / 425

Templariusze – chronologia / 426

Źródła ilustracji / 436

Indeks / 438

Wprowadzenie

Zakon religijny templariuszy został założony w Boże Narodzenie 1119 roku w Jerozolimie, w bazylice Grobu Świętego – kościele wzniesionym na miejscu ukrzyżowania, pochówku i zmartwychwstania Jezusa Chrystusa. Siedziba walczących rycerzy-mnichów znajdowała się na Wzgórzu Świątynnym – górującym nad miastem, rozległym wzniesieniu, na którym 2000 lat wcześniej król Salomon zbudował swoją Świątynię. W otoczeniu miejsc o tak potężnej historycznej i religijnej sile wymowy templariusze przyjęli zobowiązanie ochrony pielgrzymów odwiedzających święte sanktuaria oraz obrony Ziemi Świętej przed Saracenami.

Wkrótce zakon przerodził się w ważną organizację, z którą liczono się w świecie. Będąc elitarną jednostką do zadań specjalnych działającą poza kontynentem europejskim, templariusze otrzymywali w Europie ogromne nadania majątkowe, a od papieży i królów – liczne przywileje. Ubrani w białe tuniki z charakterystycznym czerwonym krzyżem, stali się pierwszą na Zachodzie stałą mundurową armią, pioniersko rozwinęli także rozległą sieć finansową sięgającą od Londynu i Paryża

po Eufrat i Nil. Choć zakon miał wielkie wpływy i bogactwa, rycerze wiedli proste, skromne życie. Ich waleczność była legendarna, oddanie sprawie – absolutne, a gotowość do poświęcenia życia – na porządku dziennym. Co najmniej 20 000 templariuszy zginęło albo na polu bitwy, albo po tym, jak dostali się do niewoli i odmówili wyparcia się wiary w celu ratowania życia.

Jednak ostatecznie zostali zniszczeni nie przez muzułmanów na Wschodzie, lecz przez współwyznawców, chrześcijan, na Zachodzie. W piątek 13 października 1307 roku aresztowano wszystkich templariuszy we Francji. Zarzucono im ohydne herezje, sprośności, praktyki homoseksualne i oddawanie czci bożkom. Wielu pod wpływem tortur przyznało się do stawianych im zarzutów. Koniec nadszedł w 1314 roku, kiedy ostatni wielki mistrz templariuszy spłonął żywcem na stosie.

Szok i tajemnica związane z ich upadkiem od 700 lat wzbudzają wielkie zainteresowanie. Niektórzy historycy snuli domysły, że pobyt templariuszy na Wschodzie sprzyjał ich kontaktowi z gnostycyzmem – starożytną herezją, którą w średniowieczu przyjęli we Francji katarzy. Z kolei wolnomularze uważali, że wiedzę okultystyczną do swoich masońskich praktyk templariusze zaczerpnęli ze Świątyni Salomona.

Spekulacje dotyczące templariuszy chyba nigdy nie były bardziej rozgorzałe niż obecnie. Czy zakon prowadził na Wzgórzu Świątynnym prace wykopaliskowe i znalazł coś niezwykłego, co wyjaśnia jego dojście do bogactwa i władzy oraz – zdaniem niektórych – nieprzerwane, choć potajemne istnienie po dziś dzień? Czy był to jakiś ogromnie cenny skarb? Może Arka Przymierza? Lub Święty Graal? Sekret życia Chrystusa i jego przesłanie? I dokąd powędrował ów sekret, gdy zakon rozwiązano? Do Szkocji? Do Ameryki?

Niewątpliwie rozwój i upadek templariuszy dokładnie pokrywa się z dwoma stuleciami wypraw krzyżowych, dla których bodźcem stały się liczne zniewagi doświadczane przez zachodnich pielgrzymów i wschodnich chrześcijan w Ziemi Świętej, a także wznowiona agresja